

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VALSTYBINIŲ ŠALPOS IŠMOKŲ
Į S T A T Y M A S**

1994 m. lapkričio 29 d. Nr. I-675
Vilnius

1 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti šalpos (socialinę) pensiją

Teisę gauti šalpos (socialinę) pensiją turi nuolat Lietuvos Respublikoje gyvenantys asmenys, kurie tapo invalidais:

- 1) iki 18 metų arba vyresni, jeigu jie tapo I, II ar III grupės invalidais nuo vaikystės arba nesukakę 18 metų;
- 2) mokydami vidurinių, aukštųjų, aukštesniųjų ar profesinių mokyklų dieniniuose skyriuose, taip pat būdami doktorantais, tačiau ne vyresni negu 24 metų;
- 3) būdami vidurinių, aukštųjų, aukštesniųjų ir profesinių mokyklų dieninių skyrių absolventais – nustatyta tvarka registruotais bedarbiais, bet ne vėliau kaip per vienerius metus po šių mokyklų baigimo.

Teisę gauti šalpos (socialinę) pensiją taip pat turi nuolat Lietuvos Respublikoje gyvenantys:

- 1) sukakę Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo nustatytą senatvės pensijos amžių (toliau – senatvės pensijos amžius) arba pripažinti I ar II grupės invalidais asmenys, kurie ne mažiau kaip 15 metų slaugė savo vaikus ar įvaikius invalidus bei vaikus ar įvaikius I ar II grupės invalidus nuo vaikystės arba tapusius I ar II grupės invalidais iki 18 metų. Už vieno vaiko slaugą šalpos (socialinė) pensija gali būti paskirta tik vienam asmeniui;
- 2) tėvas ar motina, nepaisant amžiaus ir darbingumo, slaugantis namuose vaiką ar įvaikį invalidus arba vaiką ar įvaikį I grupės invalidus nuo vaikystės arba tapusius I grupės invalidais iki 18 metų. Už vieno vaiko slaugą šalpos (socialinė) pensija gali būti paskirta tik vienam asmeniui;
- 3) motinos, pagimdžiusios ir išauginusios 5 ir daugiau vaikų iki 8 metų, sukakusios senatvės pensijos amžių.

Mirus asmeniui, gavusiam šalpos (socialinę) pensiją arba galėjusiam ją gauti pagal šio straipsnio pirmąją ir antrąją dalis, teisę gauti šalpos (socialinę) pensiją turi jo vaikai iki 18 metų, taip pat vyresni, jei jie tapo invalidais iki 18 metų. Šie vaikai, besimokantys vidurinių, nustatyta tvarka įregistruotų aukštųjų, aukštesniųjų ar profesinių mokyklų dieniniuose skyriuose, turi teisę gauti šalpos (socialinę) pensiją iki baigs šias mokyklas, bet ne ilgiau kaip iki to laiko, kai jiems sukaks 24 metai.

Mirusiojo vaikams teisė gauti šalpos (socialinę) pensiją taip pat išlieka, kai juos kas nors įvaikina.

Asmenims, tuo pat metu turintiems teisę gauti kelias šalpos (socialines) pensijas, skiriama didesnioji arba pagal jų pasirinkimą viena iš šalpos (socialinių) pensijų. Teisę gauti šalpos (socialinę) pensiją turi tik asmenys, neturintys teisės gauti didesnės ar tokio pat dydžio valstybinės pensijos ar valstybinės socialinio draudimo pensijos, išskyrus vaikus invalidus bei invalidais nuo vaikystės arba iki 18 metų tapusius vaikus, kuriems paliekama teisė, kol jie yra invalidai, kartu su šalpos (socialine) pensija gauti valstybinę socialinio draudimo našlaičių (maitintojo netekimo) pensiją.

2 straipsnis. Šalpos (socialinių) pensijų dydžiai

Šalpos (socialinės) pensijos šio įstatymo 1 straipsnio pirmojoje ir antrojoje dalyse išvardytiems asmenims, išskyrus III grupės invalidus, mokamos valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydžio. Be to, I grupės invalidams mokamas 50 procentų bazinės pensijos dydžio priedas slaugai. III grupės invalidams mokama 50 procentų valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos.

Mirusiojo vaikams, turintiems teisę gauti šalpos (socialinę) pensiją pagal šio įstatymo 1 straipsnio trečiąją dalį, ši pensija mokama kiekvienam vaikui po lygiai, bet ne daugiau kaip 100 procentų valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos visiems vaikams ir ne daugiau kaip 50 procentų bazinės pensijos vienam vaikui.

3 straipsnis. Šalpos (socialinių) pensijų mokėjimo šaltinis

Šalpos (socialinės) pensijos mokamos iš valstybės biudžeto.

4 straipsnis. Šalpos (socialinių) pensijų skyrimas ir mokėjimas

Šalpos (socialinės) pensijas skiria ir moka miestų (rajonų) savivaldybių globos ir rūpybos institucijos, vadovaudamosi šiuo įstatymu ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintais Šalpos (socialinių) pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatais.

5 straipsnis. Šalpos (socialinių) pensijų skyrimo ir mokėjimo tvarka bei terminai

Kreiptis dėl šalpos (socialinės) pensijos paskyrimo galima prieš tris mėnesius iki teisės gauti šią pensiją atsiradimo arba bet kuriuo metu po teisės gauti šią pensiją atsiradimo.

Kreipiantis dėl pensijos, privaloma pateikti visus Šalpos (socialinių) pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatuose numatytus dokumentus, būtinus pensijai paskirti.

Miestų (rajonų) savivaldybių globos ir rūpybos institucijos per Šalpos (socialinių) pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatuose nustatytą laiką privalo priimti sprendimą paskirti pensiją arba atsisakyti ją skirti ir apie tą sprendimą pranešti pareiškėjui. Jei atsisakoma skirti pensiją, privaloma nurodyti atsisakymo priežastis.

Šalpos (socialinės) pensijos skiriamos ir mokamos Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 39 straipsnyje nustatytais valstybinėms socialinio draudimo pensijoms skirti terminais.

Šalpos (socialinės) pensijos mokamos, kol asmuo gyvena Lietuvoje. Pensininkui, kuris persikėlė nuolat gyventi į kitą valstybę, paskirtoji pensija nemokama.

6 straipsnis. Šalpos (socialinių) pensijų permokėjimas arba neprimokėjimas

Šalpos (socialinės) pensijos suma, laiku negauta dėl pensiją skiriančios ar mokančios institucijos kaltės, Šalpos (socialinių) pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatuose nustatyta tvarka išmokama už visą praėjusį laiką.

Pensijos gavėjas privalo pranešti pensiją mokančiai institucijai apie aplinkybes, turinčias įtakos pensijos dydžiui ar mokėjimui, per 10 dienų nuo šių aplinkybių atsiradimo dienos. Jei apie tokias aplinkybes laiku nepranešus pensija permokama, permokėtoji suma iš gavėjo išieškoma pensiją mokančios institucijos vadovo sprendimu.

7 straipsnis. Šalpos (socialinę) pensiją skiriančių ir mokančių institucijų sprendimų apskundimas

Miesto (rajono) savivaldybių globos ir rūpybos institucijų sprendimai dėl asmenų teisės gauti šalpos (socialinės) pensijas gali būti skundžiami miesto (rajono) valdytojui. Apskundimo bei skundo nagrinėjimo tvarką ir terminus nustato Šalpos (socialinių) pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatai.

Miesto (rajono) valdytojo bei atitinkamų globos ir rūpybos institucijų sprendimai gali būti skundžiami teismui.

8 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Įstatymas įsigalioja nuo 1995 m. sausio 1 dienos.

Šalpos (socialinių) pensijų skyrimą ir mokėjimą miestų (rajonų) savivaldybių globos ir rūpybos institucijos perima iki 1996 m. sausio 1 dienos.

Ankstesnis mokėtojas privalo iki šios datos nemokamai perduoti miestų (rajonų) savivaldybių globos ir rūpybos institucijoms visus turimus šalpos (socialinių) pensijų dokumentus.

9 straipsnis. Socialinių pensijų perskaičiavimas

Jei socialinės pensijos gavėjas pagal šį įstatymą įgyja teisę gauti didesnę šalpos (socialinę) pensiją arba pagal kitus įstatymus didesnę socialinę pašalpą ar valstybinę socialinio draudimo pensiją, ar valstybinę pensiją, ankstesnioji socialinė pensija jam nebemokama ir skiriama šalpos (socialinė) pensija pagal šio įstatymo nuostatas arba socialinė pašalpa ar valstybinę socialinio draudimo pensiją, ar valstybinę pensiją pagal kitus įstatymus.

Jei socialinės pensijos gavėjas po šio įstatymo įsigaliojimo iš viso neįgyja teisės gauti šalpos (socialinės) pensijos arba kitokios valstybinės pensijos, jam mokama 1994 m. gruodžio mėnesį mokėto dydžio socialinė pensija, kuri vėliau neindeksuojama.

Šio straipsnio antroje dalyje nustatyta tvarka socialinė pensija mokama socialinių pensijų gavėjams, kurie po šio įstatymo įsigaliojimo neįgyja teisės gauti didesnės šalpos (socialinės) pensijos ar didesnės socialinės pašalpos, ar kitokios valstybinės pensijos, kol tokia teisė atsiranda. Kai tokia teisė įgyjama, skiriama didesnė pensija arba pašalpa.

10 straipsnis. Kompensacijos invalidus slaugiusiems asmenims ir daugiavaikėms motinoms

Asmenys, kurie iki šio įstatymo įsigaliojimo ne mažiau kaip 10 metų slaugė savo vaikus ar įvaikius invalidus bei vaikus ar įvaikius I ar II grupės invalidus nuo vaikystės arba tapusius I ar II grupės invalidais iki 18 metų, taip pat motinos, iki šio įstatymo įsigaliojimo pagimdžiusios ir išauginusios 5 ir daugiau vaikų iki 8 metų, turi teisę kas mėnesį gauti 150 procentų valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydžio kompensaciją, kai sukanka penkeriais metais mažesni už senatvės pensijos amžių arba tampa I ar II grupės invalidais. Už vieno vaiko slaugą kompensacija gali būti paskirta tik vienam asmeniui.

Jei mokama kompensacija, šalpos (socialinė) pensija nemokama. Įgijus teisę gauti valstybinę socialinio draudimo arba kitokią valstybinę pensiją, asmens pasirinkimu mokama kompensacija arba pensija. Kompensacija mokama iš tų pačių lėšų kaip ir šalpos (socialinė) pensija. Kompensacijos mokėjimo tvarką nustato Šalpos (socialinių) pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatai.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

ALGIRDAS BRAZAUSKAS